

4. OTURUM

AKRAN ZORBALIĞINDAN VAZGEÇİYORUM

AMAÇ

1. Öğrencilerin, zorba davranış yapan öğrencinin, zorbalık davranışını ve bu davranışların kaynaklarını fark etmesi
2. Öğrencilerin akran zorbalığını önlemeye yönelik becerilerini geliştirmesi

KAZANIMLAR

- 1- Zorbalık yapan öğrenciler bu davranışlarının kaynaklarını fark edebilir.
- 2- Öğrenciler zorba davranışın değişimine yönelik alternatif davranışları fark edebilirler.

MATERYAL

Not kâğıdı, Kutu, Form-8-9

YÖNTEM VE TEKNİK

Soru-cevap, tartışma.

SÜRE

40 dakika

SÜREÇ

Uygulayıcı bu aşamada ilk olarak bir önceki etkinlikte gerçekleştirilen uygulamaları aşağıdaki açıklamayı yaparak kısaca özetler:

"Sevgili öğrenciler, zorbalık ile ilgili olarak bir süredir çalışma fırsatı bulduk. Daha önce zorbalığın ne olduğundan, türlerinden, bunu nasıl fark edebileceğinizden, zorbalığa bağlı olarak hissedilen duygulardan ve zorbalığa maruz kalan veya izleyici olan öğrencilerin bu durumla nasıl baş edeceğinizden konuştuk. Bu etkinlikte amacımız zorba davranışta bulunan kişilerin, bu davranışları neden yaptıkları ve bunları nasıl azaltabilecekleri konusunda bilgi sahibi olmaktır."

Daha sonra uygulayıcı Form-8'de yer alan senaryo metnini canlandırmak için aşağıdaki yönergeyi okuyarak sınıfta gönüllü iki öğrenciyi seçer ve onlara senaryo metnini verir:

"Sevgili öğrenciler bugün zorbalık davranışı ile ilgili bir canlandırma yapacağız. Bu senaryoyu canlandırmak için aranızdan gönüllü iki"

arkadaşınıza ihtiyacımız var. Kimler gönüllü olmak ister?'" der. İki gönüllü öğrenci seçilir ve Form-8 verilir.

Canlandırma gerçekleştirilir. Daha sonra uygulayıcı rollerin değiştirilerek tekrar canlandırılmasını ister. Senaryoyu gerçekleştiren öğrencilerden zorbalığa maruz kalan rolünü canlandıran öğrenciden zorba davranış yapan rolündeki öğrenci ile rollerini değiştirerek tekrar bir canlandırma yapılması istenir. Canlandırma yapılır ve sonlandıktan sonra ilk önce zorba davranış yapan, sonra zorbalığa maruz kalan rolünü canlandıran öğrenciye dönülerek aşağıdaki soru sorulur:

"Zorbalığa maruz kaldığında ne hissettin?"

Yanıt alınır ve ardından sınıfa dönülerek *"Gördüğünüz gibi zorbalığı yapan arkadaşınız kendini zorba davranışa maruz kalanın yerine koyduğunda veya onun duygu ve düşüncelerini anladığında (empati yaptığında) zorbalık davranışından vazgeçebilir. Peki, siz zorba davranış yapan arkadaşınızın yerinde olsanız bu durumda nasıl empatik bir tepki verebilir ve ne yapabirdiniz?"* diye sorulur. Yanıtlar alındıktan sonra uygulayıcı şu soruyu sorar: *"Empati dışında zorba davranışta bulunan öğrenciyi bu davranıştan vazgeçirebilecek farklı hangi yaklaşımlar olabilir?"* Öğrencilerden gelen cevaplar alındıktan sonra uygulayıcı Form-9'u öğrencilere dağıtır ve incelemelerini ister. Sonra uygulayıcı aşağıdaki açıklamayı yaparak etkinliği sonlandırır:²

"Sevgili öğrenciler unutmayın ki zorba davranışı azaltmak için bir işbirliğine ihtiyaç vardır. Sadece zorbalığa maruz kalanın veya izleyicinin neler yapabileceği ile ilgili gelişmesi yeterli olmayabilir. Zorba davranışları yapan öğrencilerin de bu davranışları azaltması için neler yapabileceğini öğrenmesi bu işbirliğinin en önemli unsurlarındandır. Bunun yanında öğretmenlerin, ailelerin de desteği çok önemlidir. Siz bu konuda zorba davranış yapan, zorbalığa maruz kalan veya izleyici olsun hangi rolde olursanız olun bu davranışları azaltabilmek için destek alabilirsiniz. Bu çalışmalarda gördük ki zorba davranışın gerçekleştiği ortamda bulunan her birey bundan bir şekilde olumsuz etkileniyor. Bütün öğrencilerin güvenli bir ortamda eğitim alma hakkı olduğunu unutmayın. Güvenli okul ortamını/iklimini yaratmak için de hepimize iş düşüyor."

¹ Uzaktan eğitim sürecinde canlandırmalar yerine senaryolar gönüllü öğrenciler tarafından okunur.

² Etkinlik bu açıklama ile sonlandırılır.

FORM 8 AKRAN ZORBALIĞI FARKINDALIK PROGRAMI- ÖĞRENCİ FORMU // CANLANDIRMALAR İÇİN SENARYO

Ali onuncu sınıf öğrencisidir. On birinci sınıf öğrencisi Mehmet bir gün ondan para ister. Ali ona hayır diyemez ve harçlığını verir. Bunun üzerine Mehmet birkaç günde bir Ali'yi tuvalette yalnız yakalar. Ali'nin parasını isteme konusunda ısrarcı davranır ve onun parasını almaya devam eder. Ali öğle yemeği için getirdiği harçlığını verince parasını verdiği günlerde öğle yemeği yiyemez ve aç kalır. Derslerini aç olarak takip etmek zorunda kalır ve eve bu şekilde döner. Mehmet, Ali'yi bu durumu kimseyle paylaşmaması konusunda tehdit etmiştir ve Ali bu durumu öğretmenlerine ve ailesine anlatma konusunda çekinmektedir.

26

FORM 9

AKRAN ZORBALIĞI FARKINDALIK PROGRAMI-

ÖĞRENCİ FORMU // ZORBA DAVRANIŞI DEĞİŞTİRMEYE YÖNELİK İPUÇLARI

- 1- Zorbalık bir seçimdir ve zorbalığa maruz kalanın söylediği veya yaptığı bir şeyden kaynaklanmaz. Zorbalık yapan kişiler isterlerse farklı şekilde davranmayı tercih edebilirler.
- 2- Zorbalık davranışı, zorba davranışta bulunan öğrenciyi o anda mutlu etse de uzun vadede zorbalığa maruz kalanı incittiği ve kalıcı etkiler bıraktığı için zorba davranışta bulunanı da üzebilir ve vicdan azabı çekmesine neden olabilir. Bu durum yıllarca hatırladığı ve suçluluk duyduğu bir durum hâline gelebilir.
- 3- Zorba davranışta bulunan kişi, öfke duygusunu kontrol edemediği için zorbalık davranışı gösterebilir. Öfke duygusunu yönetmek zorba davranışta bulunan öğrencinin sorumluluğundadır. Öfkenizi kontrol etmekte zorlandığınızda ortamdaki uzaklaşmak, ortamda kalırsanız derin nefes almak ve içinizden ona kadar saymak, öfkeli davrandığınız zaman ortaya çıkacak sonuçları düşünmek gibi basit etkili yöntemleri kullanabilirsiniz.
- 4- Zorbalık davranışında bulunan öğrenci popüler olmak için böyle davranıyor olabilir. Zorbalık davranışı kısa vadede popülerlik sağlıyor gibi görünse de aslında zorbalık yapan öğrenciler yalnız kalırlar. Unutulmamalıdır ki başkalarıyla iş birliği yaparak ve onlara yardım ederek de popüler olunabilir. Ayrıca bu şekilde yaparak pek çok arkadaşına da sahip olabilirsiniz.
- 5- Zorbalık yapan öğrencilerin güçlü görüntülerinin altında genelde güçsüzlük vardır. Gerçekte başka birini güçsüzleştirmeye çalışmak, o kişiyi güçlendirmek yerine aksine daha güçsüz yapar. Başkalarını güçsüzleştirmeye çalışmak yerine onlara yardımcı olmak ve onların gelişimlerini desteklemek de kişiyi güçlü hissettirebilir. Ayrıca güçlü yönlerinizi keşfetmek ve bunları çalışarak daha da ileriye taşımak da kendimizi güçlü hissetmemize yardımcı olacaktır.
- 6- Çevremizdeki tüm canlılar ve daha özel olarak da insanlar saygıyı hak etmektedirler.
- 7- Zorba davranış okul ortamını/iqlimini olumsuz etkiler. Bütün öğrencilerin güvenli bir ortamda eğitim alma hakları vardır.
- 8- Zorbalık yapan kişi, yukarıdaki yöntemleri kullanarak yapıcı ilişkiler geliştiremiyorsa, bu konuda rehber öğretmen/psikolojik danışman veya uzman kişilerden destek alarak akranlarıyla güvenli ilişkiler geliştirecek yeni yöntemleri keşfedebilir.

